Ч. 24 (12.680). Львів, в'второк 3. лютого 1931. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Паневропа і Радянщина.

Недавно одержав я брошуру графа Куденгове Калєгрі, що зветься „Азбукою Паневропи", де в 26 розділах зазначено відношення паневропейського руху до важніших питань сучасного европейського життя. Для нас українців особливо цікаві два розділи, в яких зазначено відношення Паневропи до Радянщини та частина розділу про національні меншости.

Розділи присвячені більшовизмові тим більш цікаві, що вони свідчать виразно про деяку еволюцію в поглядах паневропейського проводу на Радянщину. Коли декілька місяців тому мені довелося розмовляти з віденськими паневропейцями, я помітив у них надію на те, що більшовики схаменуться та зміняться в напрямі наближення до Европи. Тому то до більшовиків ставилися тут наскрізь невтрально й доброзичливо.

Тенденції висловлені в брошурі, перейняті прямуванням до рішучого відмежування, яке не полишає вже багато місця надіям на еволюцію більшовизму. На питання „Чи істнує для Европи більшовицька небезпека?" — розділ „Ф" відповідає наступними висновками:

„Повторення російської революції на европейському ґрунті булоб для европейської будучини, культури та господарства не меншою катастрофою ніж нова світова війна. Ця революція може прийти трьома шляхами: наслідком европейської війни, злиднів народніх мас Европи, більшовицького нападу. Лише Паневропа може стримати ці три небезпеки.

„Найпевніший шлях до більшовизму — війна. Маси европейських народів не стерплять другої світової війни без того, щоби не повалити системи, яка гонить їх у цю катастрофу. Щоби перешкодити війні чи покінчити її, вибралиб вони революцію та помстились би жорстоко на тих, що намагались би пролити їх кров за чужі цілі.

„Зріст злиднів та безробіття гонить европейські маси також до більшовизму. Коли Европа стратить свої заморські ринки та буде далі розкавалковувати свій европейський ринок митними кордонами, загострення господарчої кризи не дасться стримати. Маси відвернулись би в розпуці від системи, що не дає їм праці та поживи. Більшовики потрібувалиб лише цю загальну розпуку організувати в революційну акцію.

„Третя небезпека то напад СРСР на одного з її европейських сусідів, що не охоронені природними межами не моглиб боротися проти більшовицької переваги, яка за декілька років може бути найсильнішою мілітарною потугою світа. Ця воєнна небезпека зникне лише тоді, коли ціла Европа наслідком союзної системи боронитиме свою спільну східну межу проти СРСР. СРСР тепер ще мілітарно слабкий. Але він послуговується отверто революційною пропагандою як воєнною зброєю. Через Третій Інтернаціонал він має в Европі помічну армію міліонів спільників, які на випадок війни всіми засобами помогатимуть червоній армії. Це зміцнює мілітарне становище радянської Унії супроти Европи більше ніж усі армії, фльоти та фабрики зброї.

„Коли більшовизм переможе, европейська культура буде знищена. Тоді Европу зеднають не мир та господарча розважність, але насильство та руїна. Европа зеднається тоді не на національній, але на комуністичній основі. Носіїв европейської культури зліквідують або проженуть, всі сліди европейської традиції будуть знищені. Або паневропейський рух злучить Европу розумом або третій інтернаціонал насильством. Третьої можливости нема. Европа може ще вибрати".

На питання „Чи належить Радянська Унія до Европи?" — автор відповідає, що Росія по революції 1917 року не належить ані до Европи ані до Азії, але творить окрему політичну частину світу з окремими формами життя, особливими політичними, господарськими та соціяльними засадами. Вона стоїть у противенстві до держав Европи, бо хоче насильством чи пропаґандою навернути їх до більшовицької форми життя, яка значить зречення з европейської культури...

„Паневропа має завдання запевнити мир зі СРСР: через невмішування до внутрішньої більшовицької політики; через оборону проти кожного більшовицького вмішання до внутрішньої европейської політики; через солідарне забезпечення европейського східного кордону; через европейську солідарність в усіх майбутніх господарчих взаєминах з Росією..

„Коли в програмі Паневропейської Унії є якісь утопістичні пункти, то це є домагання невмішування московського уряду до внутрішніх справ европейських держав. Для задоволення цього домагання московський уряд мусів би в першу чергу розвязати Третій Інтернаціонал, бо є він організацією не інтернаціональною, як Другий Інтернаціонал, а органом Радянської Держави, за який вона навіть офіціяльно перебрала відповідальність перед англійським урядом, добувши за це визнання з його боку. Істнування кожної комуністичної партії є брутальним вмішуванням московського уряду в справи держави, в якій вона істнує. Як мало Паневропа моглаб забезпечити „мир з Росією" видно хоч би з того, що перші практичні кроки Бріяна в напрямі утворення союзу европейських держав стрінули завзяту протиакцію московського уряду, а змагання французького уряду осягнути порозуміння з Німеччиною причинилися значно до загострення відносин між Парижем і Москвою.

„Коли СРСР справді „за декілька років зможе бути найсильнішою мілітарною державою", то він зробить напевно скорше напад на своїх сусідів, ніж европейські держави злучаться в Паневропу.

„Щодо ролі меншостей у союзі держав, то меншости можуть бути в залежности від поведінки з ними або безоднею, яка відокремлює два народи, або мостом, що лучить їх. Гноблення меншостей загрожує мир, бо жадна нація не буде довший час байдуже дивитися на переслідування її членів поза її межами. Доки над Европою висить небезпека війни, охорона меншостей розбивається об інстинкт самозберігання національностей. Винародовлення меншостей на державних кордонах є пляном не лише політичним а й стратеґічним. Отже европейські меншости зможуть аж тоді одержати свою цілковиту волю та рівноуправнення, коли небезпека війни в Европі зникне: отже лише завдяки Паневропі". Чи меншости зможуть так довго чекати, питання інше.

М. Данько

Новий уряд у Франції.

Після довгих торгів і всяких інших перипетій сформував нарешті Пер Ляваль новий уряд у Франції, який виявився новим виданням кабінету Тардіє. Значить: при новому уряді прийде знову до боротьби між право-центральним і лівим сектором палати, що не лишиться без впливу на всю обстановку парляментарних виборів, які мають відбутися в цьому році.

Трудноші при формуванні французького уряду були, як сказано, немалі. Відмова радикалів поставила Ляваля в незвичайно важке положення. Широка республиканська концентрація показалася неможливою. І Ляваль не мав іншого виходу, як зложити уряд, що опиравсяб на старій більшости Тардіє — або відмовитися від своєї місії й уступити. Він вибрав цю першу можливість і так зявився вкінці кабінет, якого основою стали посли центра.

Якжеж принято в обох палатах створення нового уряду?

В сенаті, який звалив міністерство Тардіє, уряд Ляваля стрінувся з доволі прихильним приняттям. Тут, як загально думають, кабінетові Ляваля — принайменше в перших його працях — ніщо не грозить.

Зате в палаті послів Ляваль стрінув ту саму ліву опозицію, яка так завзято поборювала уряд його попередника Тардіє. Опозиція обєднює 11 комуністів, около 25 республиканських і „французьких соціялістів", 100 соціялістів і 115 радикальних соціялістів. Разом з лівими незалежниками ціла опозиція може рахувати на 260—270 голосів. Урядовий бльок обєднює, як і за часів Тардіє, приблизно 320 членів. В кульоарах палати думають, що в день проголошення деклярації уряду Ляваль одержить більшість 50—60 голосів.

По партійній приналежности члени нового уряду діляться так: 6 лівих республиканців, 5 лівих радикалів, 4 із групи Мажіно, 3 із групи Франклен-Бупона, 2 із групи Люї Марена, 1 лівий незалежний, 1 незалежний, 1 народній демократ, 1 „франц. соціяліст", 1 республиканський соціяліст. Сам Пер Ляваль виступав при виборах як „незалежний соціяліст".

—o—

На парляментарній арені.

Звіт з засідання регуляміновоі комісії дня 29. січня 1931 р.

НОВІ ЗАТІЇ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ СОЙМУ І СВОБОДИ ПРЕСИ.

Дня 29. січня відбулося засідання Регуляміновоі Комісії, скликане на домагання маршала сойму, щоби вона видала опінію про поміщування у посольських інтерпеляціях пресових статтей, які підлягли судовій конфіскаті.

Притокою до порушення цієї справи було заквестіонування маршалом Світальським інтерпеляції, внесеної через ППС у справі конфіскати в „Роботніку" одної статті, яку згадана інтерпеляція бажала зімунізувати. Референтом в цій справі виступив б. міністр, віцемаршал Цар, який дійшов до висновку, що істнуюча дотепер у польському соймі та всіх інших парляментах практика, яка допускає імунізування шляхом інтерпеляції сконфіскованих статтей, є недозволена, отже не вільно зголошувати такі інтерпеляції, в яких поміщений буквальний текст сконфіскованих статтей. Тому маршал сойму мав би право такі інтерпеляції відкидати. Як бачимо, справа під малозначною формою комісійної опінії крие у собі надзвичайно далеко сягаючі зміни, а саме обмеження прав сойму і діяльности преси. В цій справі розвинулась надзвичайно оживлена дискусія, в якій забирали голос крім предсідника пос. Полоського (ББ) і віцемаршала Цара (ББ) посли д-р *В. Загайкевич* від Укр. Клюбу, пос. Пужак (ППС) і Стронський (НД), які спротивились наміреній реформі. Засідання Комісії скінчилося відложенням полагодження цієї справи для її докладнішого обміркування.

Продовжувано ці наради слідуючого дня. Згідно зі своїми вчорашніми виводами зголосив пос. д-р *Загайкевич* внесення того змісту: „Регуляміновa Комісія уважає, що порушена в письмі маршала сойму справа можливости поміщування в посольських інтерпеляціях пресових статтей

лися аж надто яскраво. Гроші, які повинніб піти на поборення господарської крізи, на піднесення агрікультури, упромисловлення країни з метою перерібки місцевих продуктів та на освіту, викидаються на непотрібні й часто безвартісні предмети селянської „розкоші“. Населення зубожіло, задовжилося й у своїй господарці заломалося.

Що фабрикати, які викидає польський промисл на „креси“, безвартісні, значить коштують селян удвічі й тричі дорожче, ніж коштувалиб добрі фабрикати, і в багато разів дорожчі від власних виробів, — про це свідчить хочаб повстання на Волині „Волинського Відділу Ліги Господарської Самовистарчальности“, провід якого публично стверджує (в офіційному оголошенні) *відемні сторони польських виробів і закликає складати скарги на несолідність їх виконання.* Правда, усунення цих „відемних“ сторін краєвих виробів має на увазі не інтереси нашого зруйнованого безвартісними виробами населення, а збільшення збуту своїх виробів серед цьогож зубожілого населення, про що отверто говориться в оголошенні.

Отже можемо сподіватися ще інтенсивнішого натиску фабрично-торговельної помпи на наше село з метою ще ширшого залиття Волині краєвими виробами.

Гідне уваги те, що ця помпа так енергійно звертається в наш бік у той час, коли серед ловичан, куявяків і т. д. енергійно плекають національні (людові) вироби, національний одяг, прикраси. Очевидно, головним чином „креси“ мають рятувати „краєву“ промисловість, головно її найбільш безвартісні вироби.

Твердження, що люди купують лише те, що їм потрібне та на що мають гроші, не цілком відповідає дійсності. Це твердження може бути справедливе лише у відношенні до людей певного ступіня культури, вироблення й сили волі. Мешканці сіл, де від десятиліть нема школи й культурно-освітніх організацій та де повстання цих організацій гальмується або праця унеможливлюється, нагадують тих метеликів, що летять на вогник і обсмалюють собі крила, та тих дітей, що хапаються за всяку принадливу, хочаб і безвартісну річ.

Але особливо тяжкі наслідки прищіплювання селянству шматяної розкоші в часи такої господарської крізи, яку воно переживає під цей час. Коли західньо-европейський чи американський робітник та хлібороб витрачує на взуття й одяг лише деякий означений відсоток свого заробітку, наше молоде селянство часто витрачає на це всі сто відсотків. Навіть більше: одягається коштом зменшення свого майна й руїни свого господарства.

Крім цього, прищіплювання цієї зовнішньої „культури“ населенню, якому брак школи, освіти друкованого слова й взагалі духової поживи, лише деморалізує й розкладає народню душу, виробляє погляд, що одягом можна заступити пустку в голові й душі. Це ми добре знаємо з життя міщанства та особливо передмість.

Чи ми в силі вилікувати наше волинське селянство від заразливої недуги марнотравства на „панські“ моди й всяке безвартісне дрантя? Чи можливо вивести селянство зі стану психози і спинити його економічне самогубство? Ледви чи хто може вірити в це.

Але зменшувати народне лихо, рятувати від руїни кого й що ще можливо, освідомлювати народні маси й доказувати їм шкідливість руйнуючої „моди“, як це роблять в інших випадках лікарі-гигієністи й протиалькогольні чинники, — це необхідно і обовязково.

Першим-же обовязком нашого громадянства є голосно заявити, що українському населенню Волині потрібна не „шматяна культура“, а справжня, національна. Треба йому в дні господарської крізи не марнотравства на безвартісні вироби, а ощадність і гріш на піднесення рільництва, без чого воно не врятується від економічної руїни.

Акція проти „панської моди“ й марнотравства на Волині повинна бути поведена в найширших розмірах і пляново, бо безумовно маємо до діла з хоробливим явищем, зі свого роду пошестю, що її штучно прищіплюють і підтримують ріжні чинники.

Не відворот від національної ноші, а втеча від міських фабрикатів і поворот до одягу батьків і дідів — повинні іти по наших збаламучених селах.

М. Зарічний.

Нова українська установа.

Установчі збори Т-ва Прихильників Мистецтва.

Установчі Загальні Збори Українського Товариства Прихильників Мистецтва відбулися дня 29. січня ц. р. в льокалі львівської „Української Бесіди“. Взяло в них участь около сотні членів Т-ва. Проводив о. мітрат Базюк, секретарював проф. А. Березовський. Звідомлення з діяльности ініціятивного гуртка зложив проф. А. Березовський. Він теж пояснив статут Т-ва, подаючи між іншим до відома, що на основі статута 12 членів може основувати філію Т-ва.

Головою Т-ва вибрано одноголосно о. мітр. Ол. Базюка. До Виділу Т-ва ввійшли: д-р Ст. Старосольський (заст. голови), Орест Гладкий (секретар), Іванна Левицька (касієрка), проф. Юрій Магалевський артистичний референт, арт.-різьбар Серг. Литвиненко та інж. Андрій Корнелля. Заступниками Виділу вибрано: Марію Морачевську, Іванну Нижник та Миколу Кривецького.

Крім цього вибрано Провірну Комісію (радн. д-р М. Коцюба, ред. М. Струтинський, проф. А. Березовський, д-р Іван Голубовський і о. д-р О. Застирець) та Розємний Суд (д-р Степан Федак, д-р Л. Кульчицький, дир. В. Сінгалевич, о. кан. Іван Туркевич і арт.-маляр проф. Ю. Буцманюк).

Після короткої дискусії над найближчими завданнями Т-ва, в якій забирали голос Вп. радн. д-р Коцюба, інж. Бартош, дир. Радловський, о. д-р Застирець і Кривецький — вирішено м. і. висоту вписового (2 зол. для старших, 50 гр. для молоді) і вкладки (1 зол. місячно для старших, 2 зол. річно для молоді).

Вкінці на внесок о. д-ра Застирця ухвалено однодушно висловити подяку о. Митрополитові за активну піддержку українського мистецтва.

Льокаль Товариства є при вул. Гродзіцьких ч. 4 разом з Т-вом „Відродження“.

—o—

Б. посол Ол. Вислоцький перед судом у Рівному.

Дня 30. січня 1931 р. відбулася перед окружним судом у Рівнім на Волині карна розправа проти **б. посла Олекси Вислоцького,** обвинуваченого у ст. 129. ч. І. і ІІІ. рос. карного кодексу.

Предсідником трибуналу був віцепрез. суду Грохольський, відомий як суддя дуже суворий. Обвинувачував прокуратор Стецький. Оборону вели мец. **Микола Багринівський,** адвокат у Рівному і посол **д-р Степан Біляк,** адвокат у Городку Яг.

Б. посла О. Вислоцького перевезено в асистенції з вязниці в Золочеві до Рівного. Хоча слідно на його зовнішнім вигляді побут у берестейській тюрмі, одначе духово він бадьорий.

Акт обвинувачення закидує б. послові О. Вислоцькому перест. зі ст. 129. ч. І. і ІІІ. російського карного кодексу. Винуватим по цій статті стає той, хто виголошує або відчитує прилюдно промови або твори підбурюючі 1) щоби виконати бунтівничий або зрадницький учинок і 2) виступати проти закону або розпорядку чи правних приказів влади. — Провина загрожена карою від 1—4 літ тяжкої тюрми.

Цієї провини, згідно з актом обвинувачення мав О. Вислоцький допуститися в той спосіб: 1) що дня 22. мая 1930 р. на передвиборчім вічу в селі Дубляни, княгининської ґміни, дубенського повіту, виголосив промову підбурюючу такого змісту: Приїзжаю тут на Волинь перший раз, бо окупаційна польська влада не дозволила мені раніше прибути... з причини уневажнення виборів до сойму і сенату, переведених під терором урядників, поліції та всякої іншої „сволочі“, прийшов я до вас, щоби вказати вам зловживання, яких допускається польська влада, яка зрабувала вашу рідну, землю і роздає її польським кольоністам і осадникам... Польський уряд гнобить вас великими податками, щоби ви не могли піднести голови... Коли не станете в обороні ваших прав, згинете. Такі малі народи, як чехи, литовці, лотиші й естонці мають уже свою державу, а лише ми дісталися до польської неволі. Не чекайте на владу, яка нічого доброго

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 3. ЛЮТОГО 1931.

ПРОДУКЦІЯ ЯЗИКІВ.*)

Граматична фантазія в 1 дії.

(**Вістка з газет:** Міністр шкільництва скликав комісію, яка мала рішити язиковий спір на Підк. Руси. Але з огляду на несприятливу погоду (атмосферу) засідання цеї комісії відложено на 10 літ зі значно збільшеним числом учасників).

Діється в Празі, 1941 р.

Предсідник:

Милі панове а дамі!
Рачте, просім, урчіт самі —
Які язік мусі міт
Подкарпаторускі люд.

Один автономіст:

Наши славны педагоги
И карпатски филологи
Біэонь ищеи десять лет
Кликають на целий свет:

Чехи — нос свой не втручайте,
Автономію нам дайте!
Собственный у нас есть нос,
Дабы разрешіть вапросъ.

Один фаховець:

В нас біда, що до язика
Кожний пхає свого носа.
Каже: штука невелика
Братись до цього вопроса

Другий фаховець:

Я, панове, ось недавно
Винайшов такий патент —
Що цю справу препогану
Вирішить в один момент.

Хай коміс'я наша з Богом
Ходить з хати та до хати
І давай перед порогом
Хлопа кожного питати:

„Хлопе! Покажи язик!
Чи до нього ти привик?
Чи тобі він відповідний,
Або може невигідний?“

Справу взявши так критично,
Вирішим систематично:
Що який язик хлоп має
І якого він бажає.

Один спеціяліст:

Я знов раджу по всіх селах
Підкарпаття походити
І слова, що є усюди,
У граматику всадити;

А слова, що вже не всюди
Однаково виглядають
(Віл, вул, вол — кінь, кунь, кобила)
Місця в практиці не мають!

І тому такі всі речі
Треба в русинів забрати,
А тоді ці грішні назви
Перестануть уживати.

Один общемислящій:

Нашъ языкъ карпаторусскійъ —
Плохойъ файтыъ кавардакъ,
Боъ уъ немъ неъ существуетъ
Аниъ словоъ „даъ“ ниъ „какъ“.

Два посли:

Весь народ ідет за нами,
І зато мы с'ме пОСЛАМИ.
Дайте книг такі в деревню,
Чтоб народ наш не узнал —
Кожу днесь кто дрет із него,
А кто раньше сію драл.

Один „фільольог“:

Наш народ уже добився
Тôй культурô на вершок,
Вôдколи у нас з'явився
У граматицô дашок.
Тымсамым цѣла проблема
Вырôшена наохтема:
Буде й кôнь и вôл и нарôд
Пôд дашком отым сидѣти —
И нôхто най не пытає —
Хто мы є й чіѣ мы дѣти.

*) Те, що переживала Галичина під язиковим оглядом тому кількадесять літ, переживає нині й наше Закарпаття, де перехрещуються впливи пятьох мов: української, російської, церковно-словянської, чеської і мадярської. Поміщена тут сатира висміває безчисленних реформаторів „язикового питання“ на Закарпатті, які радять ось уже понад десять літ, а не всилі вирішити [illegible] простої і пекучої справи. — Ред.

не зробить, а ви самі повинні боротися і думати. Нехай живе вільна Україна!"

2) Що в тім самім часі і місці підбурював учасників віча до виступів проти закону про обовязкове навчання польської мови в родніх школах словами: „Польське шкільництво наслідує методи німецької окупаційної влади, коли то дітей змушували під багнетами учитися німецької мови. Одначе поляки вміли цьому зарадити, намовляючи дітей не слухати. Так повинні також робити тепер українські родичі а влада польська буде супроти них безсильна, бо проти дітей не можна вживати багнетів". Пізніше, коли поліція з причини бійки віче розвязала, накликував учасників цього віча не слухати наказів влади окликами: „Поліція не має права розвязувати віча! Не розходіться, не бійтеся поліції і її багнетів! Геть з польською поліцією!"...

Ще перед відчитанням акту обвинувачення зажадали оборонці, щоби цю справу відступити Окр. Судові в Золочеві, перед яким ведеться слідство в інших анальогічних справах. Цей внесок оборони трибунал відкинув з огляду на відмінний карний кодекс, що обовязує на Волині.

Також відкинув трибунал внесок оборонців, щоби покликати нових свідків оборони, за виїмком присутнього в суді свідка М. Маринюка з Дубна, так, що ціла доказова процедура оперлася на зізнаннях виключно прокураторських свідків, а саме двох камеральних лісничих Едварда Ковальського і Тадеуша Червінського та 3 поліцаїв: Сроки, Хойнацького і Канського. Свідки ті, хоч попадали зі собою в суперечність, зізнали в некористь обвинуваченого, потверджуючи зміст промови, поданий прокуратором.

Два свідки: Іван Дніпрюк-Побережний і Мик. Маринюк зізнали в користь обвинуваченого, який катеґорично заперечив, начеби вжив інкриміновані слова, зате твердив, що його промову прокураторськими свідками перекручено.

Під кінець переведення доказу поставив обор. адв. Багринівський внесок покликати в характері свідків: 1) польського літерата Вацлава Сєрошевського на обставину, в який спосіб кривдиться українців на Волині в ділянці шкільництва і 2) воєводу Юзефського на обставину, що польська влада визнає за українцями право до державної самостійности. Також і ті внески трибунал відкинув і доказову процедуру закінчив.

Опісля виголосив прокуратор Стецький промову, надихану ненавистю до українського визвольного руху та діяльности українських послів і домагався для обвинуваченого суворої кари.

Йому відповіли оба оборонці. **М. Багринівський** дав знаменитий правний вивід, виказуючи суперечність зізнань прокураторських свідків та правну безпідставність в обвинуваченні б. посла Вислоцького зі ст. 129 к. к.

Оборонець д-р Біляк дав дуже влучну відповідь на політичну частину промови прокуратора та доповнив правні виводи свого передбесідника.

Кінцеве слово згідно з обовязуючою карною процедурою виголосив сам обвинувачений б. посол **Ол. Вислоцький**. Виказував наглядно що не вжив і не міг ужити закинених йому зворотів на вічу, на якому вся увага промовців була звернена проти сельробівської пропаганди на Волині. Закінчив достойною заявою, що не просить ані ласки, ані помилування, але домагається справедливости, бо таке його право.

Після довшої наради трибунал проголосив засуд б. посла Вислоцького **на 2 роки тяжкої тюрми.**

Присуд цей викликав серед зібраної публики (майже виключно польської) помітне вражіння, а загально признано його дуже суворим. Проти присуду зголосили оборонці апеляцію.

Розправа тревала від 11. год. рано до 10. год. вечором. На салі серед публики сидів м. і. місцевий ґенерал польського війська, а надто кореспонденти польських часописів.

ОСТАННІ ВІСТИ

УКРАЇНЕЦЬ ВИБРАНИЙ ПОСЛОМ ДО РУМ. ПАРЛЯМЕНТУ.

Дня 31. січня відбулися в Румунії в кількох округах доповняючі вибори до парляменту. В **черновецькій окрузі** (опорожненій наслідком смерти пос. Пістінера) проти урядового кандидата соціяліста Ґріґоровічі станув кандидат бльоку національних меншин **українець Орест Шкраба**. Він одержав найбільше голосів і вибраний послом.

РОЗПРАВА ЗА ЗДОГАДНИЙ ЗАМАХ НА ПІЛСУДСЬКОГО.

У суботу зізнавав тайний аґент поліції Тульон, бувший член ППС. Він каже, що влада поручила йому слідкувати, як міліція ППС. буде поводитися на зборах. Зізнає, що пос. Пужак говорив про військове приспосіблення членів ППС, аби не дати заскочитися владі. На курсах біля Ченстохови викладав кап. Щемплінський, підпоручник і сержант.

Опісля переслухували пос. Арцішевського. Він каже, що ППС. мусіла створити міліцію, бо на її членів і льокалі часто нападали. В походах були провокаторські виступи, На збочах Цитаделі 1929 р. провокатори кричали: „Геть із Пілсудським!" Був там і теперішній свідок Бульон. Ґранату кинули тоді з огороду провокатори із санаційної боївки або ББС. Це йому говорив і Кавецький, начальник виділу безпеки в мін-стві вн. справ.

Св. Пужак зізнає, що курси в Ченстохові були військ. приспосіблення, ведені за відомом і при підмові держ. уряду фіз. виховання.

Обв. Яґодзінський на запит судді каже, що має великий сентимент до давніх літ, коли працював разом із Пілсудським у боєвій організації. При видаванні присуду просить не брати під увагу тієї його заяви.

Процес відложений.

У неділю пополудні сподівалися загального присуду. Та зараз після отворення розправи прокуратор поставив внесення почати наново доказове поступовання та відложити його, а це тому що зайшли нові обставини, **головнож замах на головного свідка обвинувачення.** Прокуратор твердить, що вступне слідство, яке почалося в справі пострілення Пужицького у суботу веч. у Рембертові, позволило устійнити, що замах виконали з пімсти за його зізнання у суді в справі замаху на марш. Пілсудського. Тому прокуратор вносить покликати знову Пужицького на розправу в характері свідка, а крім того лікаря, який після замаху заосмотрив раненого. Оборона піддержала прокураторове внесення та просила покликати й її свідків, які устійнили би, що Пужицький був у суботу рано в Рембертові в численнім товаристві в ресторані та в тій годині, коли, як Пужицький зізнає, виконали на нього замах. Суд прийняв внесення прокуратора й оборони та **задля того постановив відложити розправу до 14-го лютого.**

Варшавські часописи зазначують, що стан Пужицького не є грізний і він могтиме явитися в означенім речинці перед судом.

ПОСТРІЛИЛИ СВІДКА З ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Між Рембертовом і Радостю (коло Варшави) шофер маневрового баталіону найшов біля касарні жандармерії постріленого в голову Пужицького, що був на услугах поліції та обтяжив обвинувачених у процесі за здогадний замах на Пілсудського. Пужицького перевезли до Варшави до його тещі. Кажуть, буцімто Пужицького в 2. год. попол. у суботу схопило двох невідомих людей, як він виходив із брами Закладу Обезпечень при вул. Длуґій, всадили на силу в авто і вивезли до Рембертова. Там казали йому висісти, вистрілили в голову, він упав у рів не притомний.

ПІЛСУДСЬКИЙ ВЕРТАЄТЬСЯ.

Французькі часописи повідомляють, що Пілсудський видужав уже настільки, що небаром вернеться у Польщу.

СОЙМ І СЕНАТ.

Друге читання бюджету буде в соймі в четвер 5. лютого. Бюджетова дебата потреває 5 днів, а саме 5, 6, 7, 10 і 11. лютого. Найближче засідання сенату буде у вівторок 3. лютого.

На денному порядку сенатського засідання є **внесення Українського Клюбу у справі подій в звязку з переведеною „пацифікацією" Сх. Галичини.**

—o—

В 300-ліття Успенської церкви.

Львів, 1. лютого 1931.

Згідно з заповідженою програмою відбулося нині ювилейне свято з приводу 300-літніх роковин посвячення церкви Успення Пресв. Богородиці у Львові. Свято складалося з двох частей: архієрейської Служби Божої і врочистої академії в театральній салі „Нар. Дому".

В переповненій вірними церкві Успення відправилася архієрейська Служба Божа при участи численного духовенства. Вагу того рідкого й виїмкового свята відмітив у своїй проповіди експ. митр. Шептицький. Підчас богослуження співав прегарно вишколений хор Успенської церкви під проводом д-ра Неділки.

Після закінчення богослуження відбулася в „Нар. Домі" академія для запрошених гостей. Виконання поодиноких точок програми стояло в загальному на середньому рівні (виступ піяністки С. Ропіцької і тенора д-ра Ю. Заяця). Великий успіх мав артист опери І. Романовський, що співав арію з опери „Демон" Рубінштайна по українськи й відому арію з опери „Жидівка" Галеві по російськи. Хор під управою п. Німчинова виявився доволі слабим, особливож хор мішаний, в якому ніяк не дописували сопрани. До тогож той твір, що його співав міш. хор (Бортнянського „На Тя Господи уповах"), був невідповідно вибраний.

На академії виголосив вступне слово дир. Я. Вербицький, що подав коротку історію будови церкви і подякував духовенству й усім тим, що причинилися до звеличання свята. На закінчення промовець повідомив, що Ставропигійський Інститут відчинив в понеділок 2. ц. м. знову свій музей, що був підчас війни вивезений до Росії. Після того виголосив ширший реферат про Успенську церкву як символ культурних звязків Сходу з Заходом проф. д-р А. Копистянський. Реферат свій закінчив д-р Копистянський заявою, що Успенська церква була й буде твердинею нар. єдности. Ми хотілиб вірити, що так воно нарешті буде!

На академії явилися оба наші епископи о. д-р Бучко і Будка, всі члени львівської капітули, кільканацять наших священиків та свідомих міщан українців. Але чи не в більшости була на салі публика, яку ми оглядали у Львові перший раз. Наші центральні установи (м. ін. Просвіта та Наук. Т-во ім. Шевченка), запрошені на свято, відмовилися від участи в академії, подаючи за причину те, що свято влаштовує гурток людей, який уважає себе одиноким представником і власником такого всенародного добра, яким є Ставропігія, той самий гурток, що усунув зі складу Ставропігії людей нерусофільської орієнтації і тимсамим позбавив майже ціле українське громадянство впливу на долю і працю установи, яку здвигнено зусиллями цілого народу.

Один автохтон:

Русин наш — кедь так юж треба
Ни вкраинець, ни москаль.
Он упал себі из неба;
Правда се есть исторична.
Нам соборности не треба!
Наша шкóра — еластична.

Один настоящій:

Ви не делайте здесь шуток!
Берегітесь, гаспада!
Вот пробудітса Росія —
Вам канец прійдьот тагда.

Один консерватист:

Виджу я ужек' из сього,
Ож не рішиме пичого
Каждый ще лем зачинает,
А часу уж не хватает.

Один поступовець:

Rusin naš do?detsja blaha
Liš tohda mež susidami,
Jak on načnet hovoriti
Iz latinskimi bukvami.

Один учитель:

Дайце нам язык у школы,
Всякий — хоч и хінський,
Хоч мадярскій, хоч кацапскій
Лем нем украинський.

Бо кедз пан изъ кавийгазу
Пойдзе в керт шийталувати,
Нем легет никаким каком
По простацьки глаголати.

Один референт:

Лихо нам із сим вопросом,
Так як курці із яйцем.
Я вже бачу, що ніколи
До кінця ми не дійдем.
А тому, що в нас премного
Славнозвісних філологів,
Маємо над чим рішати
Повних десять тисяч років.

Предсідник:

Не гадейте се так грозне,
Гледьте, панове, є позде:
Мусіме їт на обед, —
Кроме того, як йсем спатржіл,
Веці нелзе віговет —
Прото мусім то еднані
Одложіт на десет лет.

Всі (співають):

Ми вперьод нагнали дѣло
Тельо вельо, кельо нужно.
Заонанджившися смѣло
Воскликнімо разом дружно:
Ельен! На здар! Да живйот
Возлюбленний наш народ!

Песимóст.

(„Ужгородська Свобода").

СПОРТ

Краєві лещетарські змагання.

Український Спортовий Союз уладжує у Львові дня 15. лютого ц. р. краєві лещетарські змагання за мандрівні нагороди. Програма змагань: біг 18 км. для мущин, 4 км. для жінок, 9 км. для молодиків. Змагання переводить КЛК. Зголошення слати до дня 13. лютого ц. р. на адресу: В. Рожанківський, Львів, Собещизна 7. На випадок непогоди змагання відбудуться 22. лютого ц. р. Замісцевих змагунів, які є гостями КЛК, проситься якнайскорше прислати зголошення в цілі придбання нічлігу. Ближчі комунікати подасться опісля.

Спортова Рада.

Гокейові змагання у Львові.

Україна-Львовянка 2:2 (0:2, 1:0, 1:0).

Змагання за чашу Лехії. Ґолі для України стріляли Труш і Юра. Суддював п. Сабатовський. Видців понад 300.

Погонь П.-Гасмонея 4:0 (0:0, 1:0, 3:0).

Змагання за мистецтво Б-кляси. Суддя п. Сабатовський.

Товариські змагання.

Лехія-Україна 5:0 (2:0, 2:0, 1:0).
Чорні-Гасмонея 3:0 (0:0, 2:0, 1:0).

Міжнародні гокейові змагання у Криниці.

Канада-Франція 9:0 (1:0, 4:0, 4:0).
Австрія-Англія 1:0 (0:0, 0:0, 0:0) після продовження 1:0.
Чехословаччина-Мадярщина 4:1 (2:0, 1:1, 1:0).

—o—

ПРИСУД У КОМУН. ПРОЦЕСІ.

Дня 31. січня запав присуд у процесі львівських комуністів. Шульзінґера, Шульзінґерову та Беленецького засудили на кару по 3 роки вязниці, Габера, Мунда по 2 роки, Стефанію Пику на 1 і пів року, Пасоту, Волошина та Гармаду по одному році. Всіх інших увільнили.

ВЛОМ ДО ЦЕРКВИ.

До церкви в Диниськах (пов. Рава Руська) вломилися місцеві парубки Семко Назар і Іван Бурда та взялися розбивати ковані деревляні скрині, в яких були громадська та церковна каса. Вони вчинили такий галас, що збудили місцевого пароха о. Скоморовича. Священик увійшов у захристію. Вломники стріляли до нього, та не вцілили. Тоді один вломник загасив свічку, що її мав священик у руці, вдарив священика дрючком по руках, а другий відтрутив його на бік. Потім вломники втекли. Поліція арештувала обох вломників.

НОВИНКИ

— **Одноденна голодівка українських студентів** у Львові в користь українських політичних вязнів принесла 258.60 зол.

— **З Т-ва „Зоря“ у Львові.** На Загальних Зборах Т-ва дня 25. січня ц. р. вибрано таку управу: голова: Сидорак Юрій; члени виділу: Абрагамовський Роман, Беряк Олександер, Білоус Михайло, Дружбяк Дмитро, Кліщ Михайло, Кушик Олександер, Карпяк Петро, Пявка Теодор, Хомяк Дмитро, Штаер Михайло; заступники виділових: Бей Михайло, Цьорох Володимир, Сачинський Дмитро; Контрольна Комісія: Гевак Степан, Дуфанець Андрій, Парандовський Володимир.

— **„Відродження“**, ч. 1, за січень 1931 р. Зміст: „З новим роком“. — В. К.: „Роля вчительства в протиалькогольній боротьбі“. — Ю. Каменецький: „Праця в протиалькогольному гуртку“. — Антін Кисіль: „Як повстав протиалькогольний гурток в селі Гущанках“.— Мар'я Крушельницька: „Завдання жінки в боротьбі з алькоголізмом“. — Р. С.: „Алькоголізм та щадничо-кредитові кооперативи“. — Хроніка протиалькогольного руху. — Я. Чорнобривий: „Вечеря пяниці“ (вірш). — Гігієнічний кутик Д-р Софія Парфанович: „Грипа“. — В числі поміщені 2 ілюстрації. — „Відродження“ редаговане дуже цікаво і старанно та дуже надається до масового поширювання, тим більше, що передплата невеличка: для членів „Відродження“ 4 зол., а для нечленів 4 зол. 60 сот. на цілий рік. Адреса: „Відродження“ — Львів, вул. Гродзіцьких, ч. 4.

— **Реєстрація населення.** Львівське воєвідство видало 19. січня чотири розпорядження, що торкаються тої самої справи, а саме реєстрації мешканців. Одно розпорядження покликується на декрет з дня 16. III. 1928. про евіденцію і контролю руху населення та наказує міським маґістратам, громадським управам та виконавчим виділам літниск Івоніч (пов. Кросно), Риманів (пов. Сянік) і Трускавець (пов. Дрогобич) устійнити, хто в якому домі є відповідальний за зголошення осіб та завести анкету тимчасових і постійних мешканців. Те саме торкається маґістратів міста Львова і Перемишля. Анкета має бути переведена згідно зі станом з 1. I. 1931, на спеціяльно приготованих друках ріжних взязків. Власники й державці домів мають завести на основі переведеної анкети домові мельдункові книжки та зокрема листи мешканців дому. Зібрати анкету від власників і державців мають місцеві влади найдалі до 15. V. ц. р., а перевірити дані до кінця червня. — Друге розпорядження каже про нумерацію домів і помешкань у поодиноких домах. Воно відноситься до маґістратів і громадських управ Львова, Борислава, Дрогобича, Городка Ягайл., Ярослава, Яворова, Кросна, Перемишля, Рави Руської, Ряшева, Самбора, Сяніка, Сокаля і Жовкви. Нумерація будинків і помешкань має бути закінчена до дня 15. березня 1931 р. — Третє розпорядження говорить докладно про ведення домових книг і лист замешканих у кожному домі мешканців. Це розпорядження торкається вищевичислених міст і містечок та громад в обсягу літному Риманова, Івоніча й Трускавця. Листи мешканців тому мають висіти в сінях або у сходовій клітці й повинні виказувати: 1) число помешкання, 2) імя і назвище мешканця (голови родини), 3) його професію, 4) евент. уваги. — Врешті четверте розпорядження каже про контролю руху населення у вище названих трьох галицьких літнищах. — Всі ці розпорядження видані мабуть з уваги на мотиви фіскальні (податкові) й військові та в передбаченні недалекого перепису всього населення Польщі.

— **Добра мама.** В італійськім селі Унбальді одна селянка мала сина, який хотів женитись з дівчиною, яку ця мама дуже не любила. Син не послухав матері і всеж оженився з тією дівчиною. Мстива мати на весіллю влила до вина, яке мала випити невістка, отрути, але на нещастя молода не хотіла пити і вилила вино з чарки до пляшки. Гості пили це вино і 20 осіб отруїлось, між ними і молода. Злющу свекруху арештовано.

— **Щось для наших господинь.** Всі знають, яким корисним і поживним є цукор та що споживаючи за 1 золотого цукру, даємо організмові стільки кальорій тепла, якби ми спожили за 2 золоті солонини, або за 4 золоті мяса. Але ласуни замість звичайного цукру люблять вживати всякі ласощі, як цукорки, тісточка, помадки, торти і марципани. Та всі ці солодкі речі коштують дорого і найкраще виробляти собі марципани дома, чим зменшиться видатки до мініма. А такий найліпший марципан не такто вже тяжко придбати. Береться 1 кг. солодких міґдалів, і деко гірких, все це париться, очищується з лушпи, сушиться на полотні, потім треба потерти на дрібно на терку, або в машинці. Коли це зроблено, то треба взяти 1¼ кг. або і пів кіля цукру, потерти на дрібно на машинці, пересіяти через ситко, перемішати з потертими міґдалами на кашку і тоді додавати по краплині рожеву воду, вимішувати ту масу, аж буде гладка і густа. З такого тіста може бути марципан, такий що тільки їдж та пальці облизуй.

— **Ще про сензаційний процес у Берліні.** Судовий процес проти 16-літньої дівчини Лізи Найман, яка на спілку з двома любовниками вбила третього адоратора Ульбріха, триває далі, виявляючи щораз то нові темні сторони цієї справи. Виявилось, що і вбитий годинникар був собі типом не кращим як його вбивники: в його кімнаті сконфісковано майже 1000 фотографій нагих жінок, його любовниць, бо мав він такий звичай, що починаючи з якою жінкою любовний звязок, насамперед фотографував її на памятку, а ці фотографії розвішував на стінах, як докази своїх тріюмфів. Також і Лізу Найман відфотографував годинникар підчас першої стрічі і якраз ця фотографія дала поліції можливість найти вбивників. Ліза Найман вродлива бльондинка, з ніжним виразом лиця, з дрібними рисами, а про її вроду говорить і те, що в її дільниці її називали „Ґретою Ґарбо“. Любовник Лізи Штольпе, візник, має 22 роки. Ліза весь час на розправі плаче та хоч і признається до вини, то поважно обтяжує і Штольпа.

—o—

ДОВІРЯ ДЛЯ ЛЯВАЛЯ.

Внесення в справі довіря для французького уряду палата приняла 312 голосами проти 258.

„ДО X“ ЛЕТИТЬ ДО АМЕРИКИ.

Водний літак „ДО X“ відлетів 31. січня в напрямі Майдери до лету над Атлянтиком. М. і. летять тим літаком контрадмірал Кутінго, шеф портуґальського ґен. штабу та 2 німецькі журналісти.

АРЕШТУВАЛИ ДИР. ПІСКАТОРА.

У Берліні арештували режісера берлінських театрів Ервіна Піскатора. Піскатор мав у суді зложити присягу в звязку з 20.000 марок, які винен був за театр. податок, а що не прийшов, його арештували.

АРЕШТОВАНІ ПОЛЬСЬКІ ЛЕТУНИ НА ВОЛІ.

Дня 31. січня перед німецьким судом у Битомі відбулася розправа проти польських летунів, що осіли на німецькій території. Сержанта Імелю увільнили, а пільота Вольфа, що кермував літаком, за нелеґальне переступлення кордону засудили на 2 тижні арешту. Тому, що врахували слідч. арешт, оба летуни вийшли на волю.

Куток мови.

Дістаємо такий лист:

Про мову і стиль „Кооперативної Республики“.

В замітці у „Кутку мови“ („Діло“ з 21. січня ц. р.) порушено справу мови, якою писаний суспільно-економічний науковий місячник „Кооперативна Республика“. В згаданій замітці находиться на жаль чимало такого, що кривдить наш журнал. Загальний докір про буцімто велику засміченість мови журналу польонізмами і москалізмами вважаємо неслушним; хто читав постійно наш журнал від 4 літ, той не міг віднести такого вражіння; можемо сміливо сказати, що мова наших співробітників, хоч очевидно не ідеальна, як далекою від ідеалу є мова всіх наших часописів, не була досі гіршою від мови інших пресових орґанів. Треба до того додати ще й те, що наш орґан, як науковий, мусить боротися зі спеціяльними трудношами, раз тому, що наукова мова є завсігди мовою спеціяльною, що вимагає деякої підготовки в читача, а по друге ще й тому, що журнал наш ґуртує співробітників з усіх українських земель. Не маючи претенсій на непомильність у справах мови, ми радо приймаємо усі річеві завваження і конкретні витики, очевидно, подиктовані доброю волею, а не нехітю чи бажанням підкопати авторитет журналу. Мусимо, на жаль, ствердити, що в замітці у названому ч. „Діла“ ми найшли мало оправданих завважень. Приміром: слівце „днесь“ вважаємо на 100 проц. українським і вирікатися його, на наш погляд, не треба; так само має у нас право громадянства вислів „жрець“. Вираз „заможення“, ужитий у нас в цитаті зі статті дир. М. Заячківського, яку він опублікував ще у 1904 році, чому ж за це слово та ще й приведене у лапки в цитаті, маємо відповідати ми нині? Хіба не заборонить нам шан. автор „Кутка“ цитувати тексти. Обстоюємо також з чистою совістю стилістичну і граматичну правильність обидвох витканених нам довших фраз, будову цих речень вважаємо зовсім не противною духові української мови. Щодо правопису, то сміємо завважити, що англійське імя „Allen“ ми свідомо передали не „Аллен“ тільки „Аллен“, бо так це слово вимовляє самноситель цього імени відомий діяч англ. кооперації. Думаємо, що будувати на одній чи двох випадках правописних хиб (а хто їх днесь не робить на кожному кроці при нинішньому правописному хаосі) аж таких загальних закидів, як те, що наш журнал „не вживає букви „є“ і под. ніяк не можна.

З глибокою пошаною
Редакція „Кооп. Республики“
Д-р К. Коберський.

У відповіді на це спростування заявляємо, що: 1) замітки у „Кутку мови“ ніколи не є у нас подиктовані нехітю чи бажанням підкопати авторитет журналу; 2) арґумент, що „мова „Кооп. Республики“ не була досі гіршою від мови інших пресових орґанів“ не є ніяким арґументом; те, що можемо вибачити часописам, редаґованим у поспіху, не можемо вибачити місячникам, які мають час переглянути рукописи; 3) „днесь“ — старослав. слово, яке нині в літературній мові заступаємо словами „нині, „сьогодні“, „тепер“; „жрець“ не є зле, тільки родовий відмінок множини „жерців“, а не жреців; 4) у самім наведенім тут листі находимо такі неправильности: „неслушний“ (поль.) зам. несправедливий, нестійний; „віднести вражіння“ (поль) зам. мати в.; нині вживаємо літ. форми „завсіди“ не „завсігди“. Не можемо заводити тут широкої дискусії на тему стилістичної та граматичної правильности, якої так сильно боронить ред. „Кооперативної Респ.“, а можемо тільки її впевнити, що наша критика основана не „на одній чи двох випадках правописних хиб“. Ось один із численних зразків такої мови та стилю: „Коли ми будемо постійно вивчати всі виникаючі (! поль.) трудноші, і будемо, як піонірн, пробиватися наперед, то ми знайдемо для нашої все збільшуючоїся (!! поль.) нові шляхи, дякуючи (рос. благодаря зам. завдяки) її ідеалізмові і нагромадженим економічним силам“. Такі фрази надибуємо майже на кожній сторінці і докази на це радо передамо ред. „Коопер. Республики“ разом з виправленим поміряником якогонебудь числа.

—o—

З судової салі.

Справа замаху на маршала Пілсудського перед судом.

В окружному суді у Варшаві розпочався процес проти членів ППС, яких обвинувачують в тому, що вони плянували бомбовий замах на маршала Пілсудського. Першого дня розправи підсудний Трохимович признався, що належав до боївки ППС, але не на те, щоби робити замахи, тільки, щоби боронити свою партію перед нападами. На тайні сходини боївки ППС втягнув його Пужицький, який грав подвійну ролю: був діячем ППС і стояв на услугах поліції. Цей Пужицький намовляв також члена Яґодзінського до замаху на марш. Пілсудського, але тільки на те, щоби його спровокувати, а Яґодзінський не орієнтуючись в цих хитрощах, справді говорив про потребу замаху.

Яґодзінський говорив, що він має кинути бомбу під автомобіль маршалка, а інші члени „пятки“ мали стріляниною забезпечити йому втечу. Член боївки Пужицький погрожував, що як Трохимович не візьме участи в замасі, то він його застрілить.

Подібно зізнає і підсудний Бялковський: і його впровадив на тайні сходини Пужицький, який сам намовляв робити замах на „вусатого“, але цих розмов ніхто не трактував серіозно. Далі Бялковський зізнавав, що підчас переслухування у поліції його розбирали до нага, клали на лаві, накривали мішком і нагайками погрожуючи, примушували признатись до всього. Це все робив комісар поліції Банко.

Підсудний Марковський, старий член ППС, який 1905 р. був засуджений російським судом на заслання, заперечує твердження акту обвинувачення, начеб то ППС плянувала замах на марш. Пілсудського.

Підсудний Яґодзінський був колись засуджений на смерть за замах на ґубернатора Варшави Скаллона, але цар помилував його.

Свідок, б. посол Дзеніґелевський, зізнає, що ППС мала свої боївки на оборону проти нападів ББ, а не для виконування терористичних замахів і ППС взагалі є проти терору. Свідок виступає проти Пужицького і Жрубіка, який як б. член ППС перейшов на услуги поліції і тепер свідчить проти членів ППС.

Найцікавіші були зізнання підсудного Яґодзінського. Справу замаху він представляє так: Яґодзінський завважав, що в котрійсь „пятці“ ППС є провокатор, але не знав у якій і хто є тим провокатором. Тому рішив випробувати „пятки“, заповідаючи замах на Пілсудського, щоби тим чином пізнати як будуть заховуватись члени „пяток“, і вислідити провокатора. І справді виявилось, що про ці пробні балачки про замах, член ППС Пужицький повідомив поліцію. Яґодзінський говорить: „Я із своєю жінкою брав участь в замасі на Скаллона, маю вправу, і колиб я хотів убити маршала Пілсудського, то мені булоб це вдалось!“.

Свідок Пужицький признався, що є аґентом поліції і що перед членами ППС грав ролю соціяліста та нарікав, що партія має провокаторів, яких треба винайти. Свідок попавши в огонь перехресних питань, признає, що ті, які мали виконати замах, не мали ні бомб, ні револьверів. Коли оборонці запитали, чому він спонукував підсудних говорити про замах на маршала та плянувати замах, Пужицький відповідає: Я робив це для народу, бо боявся, щоби Пілсудського не вбили. Далі на запит оборонців свідок відповідає, що до 14. вересня 1930 працював для партії ППС, а потім для поліції.

Дальший свідок, аґент поліції Буравський, виявив, що член ППС Пужицький, сам зголосився до нього телефонічно і запропонував свої послуги та вказував місця, де збирались боївки ППС. Але поліція також не дуже вірила цьому Пужицькому, бо мала докази, що він не все говорить правду, що він доносив, начебто ППС зброїться і начеб то він сам дістав револьвер ч. 884.444., а виявилось, що такого револьвера і на світі нема.

Свідок твердить, що на поліції нікого не били і нікому не грозили. Свідок доказує, що в боївках ППС були революційні настрої, що вони мали склади ручних ґранатів і приготовлялись до вуличних боїв.

Це саме зізнає і начальник виділу безпеки Кавецький. Цей свідок доказував, що після травневого перевороту ППС, особливо її низи, були невдоволені з політики марш. Пілсудського та що ненависть ППС до ББ дійшла до таких меж, що боївки справді приготовляли замах на маршала. Розправа ще не скінчена.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 31. січня 1931 року — масло експортове і десерове пріма за кільо 4·10 зол.; літра молока 28–29 сот.; літра сметани 1·50 зол.; копа яєць 6·80 зол.

——o——

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

М. Дерлиця: В МЛАКАХ, повість, Коломия 1930. Видавництво „Ока“. Стор. 194.

РОЗВИТОК ЖИТТЯ НА ЗЕМЛІ. Написав **О. Соколовський.** Вид. „Самоосвіти“, Відділ природничих наук. Ч. 12. Наклад „Громади“, Львів 1930.

ЗІЗД ПРЕДСТАВНИКІВ ОРҐАНІЗАЦІЙ ІНЖЕНЕРІВ УКРАЇНЦІВ НА ЕМІҐРАЦІЇ 15—17. XI. 1930. Звіт, Подебради 1930.

ЖУРНАЛИ.

САМОСТІЙНА ДУМКА. Журнал літератури і громадського життя. Ч. І. Чернівці, січень 1931. Зміст: О. Кобилянська: До українського громадянства; Осип Дуда: Клич; Антін Падлюк: Романс; Рабіндранат Тагоре: Перший ясмін; М. Євшан: Я свідомий, для чого я живу; В. Григоріїв: Воскресний день; О. Ядловеґо: Невідомому героеві; С. Никорович: На рахманськім острові в тяжкій неволі.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО. Орґан „Взаїмної Помочі Українського Вчительства“, Львів. Ч. 1—2. 1—15. січня.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО., літературний і політичний журнал. Прага 25. січня 1931. Ч. 73.

ЗИЗ, журнал гумору і сатири. Львів, 1. лютого. Ч. 3. По конфіскаті наклад другий. Ціна 50 сотиків.

HOLOS MAZEPYNCIV, Chicago, january 1931. Chyslo 1. Зміст: Peredmova; O. Olesji: Szyvy Ukrajino; Zmina pravopysi. Doliv plachi; Ideal Mazepynciv; His Majesty; Lyst z Bolhariji, Ukrajinska Molodi!; Polish teror; Mykola Matvijiv-Melnyk: Povorot; Halaktjon Chipka: Sestry; B. Hrinchenko: Bezschatna.

Журнал цей виданий латинською азбукою для тих українських емігрантів, які перебуваючи здавна на чужині, не мали змоги навчитися нашої азбуки, та для українських дітей в Америці, що вчаться в школі латинської азбуки, а не вміють української, хоч і говорять по українськи. Як цікава спроба боротьби з асиміляцією в Америці журнал заслуговує на увагу. Це також спроба ввести в українську мову латинську азбуку, як це видно із вступної статті. „Голос Мазепинців“ є орґаном зорґанізованої української молоді в Зединених Державах.

MORZE, organ Ligi morskiej i rzecznej, styczeń 1931.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 2. лютого, година 7·30 веч. „Пташник з Тиролю“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):
Понеділок, 2. лютого, година 7·30 веч. „Людина з текою“.

Малий Міський Театр:
Понеділок, 2. лютого, година 7·30 веч. „Пригоди Ч. А. Паіна“.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Вітер від моря“ (Ст. Жеромського).
КОЛЬОСЕЙ: „Золоте багно“ (Дж. Бенкрофт). Пат і Патахон у Люнапарку.
ЛЕВ: Звукова фільма: „Світ шаліє“ (Дж. Беримор).
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Монте Карльо“.
ОАЗА: „Під кровлями Парижа“.
ПАЛЯС: Звукова фільма: „Жінки з минувшиною“.
ПАН: „Тайна студентки“. (Насолода побіди). Виступи ориґінального російського циганського хору.
ПАСАЖ: „Оппрі степу“ (Кен Мейнард).
ПРОМІНЬ: „Христина“.
ФАТАМОРҐАНА: „Право чоловіка“ (Біллі Дов, Род ла Рок).
ХИМЕРА: „Жінка і паяц“.
СТИЛЕВЕ: „Симфонія змислів“ (Ґрета Ґарбо, Дж. Ґільберт).
УТІХА: „Америка“. „Монті, тайний агент“.

Програма радіо.

Понеділок 2. II. 1931.

Варшава (1411,7) 10·15 Богослужения. **Гельсінґфорс** (221,4) 17·00 Радіотріо. **Берлін** (419) 16·30 Концерт солістів. **Стокгольм** (435,4) 17·00 Співи і гармонія. **Рим** (441,2) 17·30 Академія. **Прага** (486,2) 20·40 Вечір Вагнера. **Відень** (516,3) 15·20 Капеля Макса. **Будапешт** (550,5) 11·15 Богослужения. **Харків** (937,5) 10·00 Концерт. **Москва** (1481) 12·00 Концерт.

Второк 3. I. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Симфонічний концерт. **Гельсінґфорс** (221,4) 19·00 Концерт. **Берлін** (419) 18·30 Фортепяновий рециталь. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Прага** (486,2) 19·00 „Геда“ опера Фібіха. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Гайґера. **Будапешт** (550,5) 19·30 Циганська оркестра. **Харків** (937,5) 16·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 19·20 Концерт і солісти.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Комітет жіночої промислової Бурси при Укр. Краєвім Т-ві Охор. Дітей і Опіки над молодю складає отсим подяку Установам і Добродіям за жертви на закупно ліжок для Бурси. Зложили: Добр. Комітет 100 зол., „Маслосоюз“ 150 зол., Дністер 100 зол., Нар. Торговля 80 зол., Земельний Банк 72 зол., Міжсоюзна Рада Еміґр. Товариств 40 зол., Полиняк Пелаґія N. T. Carmel Амер. 10 дол. ам., Д-р Константинович 10 зол., Іванна Кипріян 10 зол. Народна Гостинниця жертвувала 184 уживаних ручників і 20 штук іншого біля. — За Комітет жіночої пром. Бурси: **М. Говикевичева, К. Малицька, Ір. Павликовська.**

Присилайте передплату!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.